

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobce: **J. B.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní třída 16, Praha 1, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 13. 5. 2016, č. j. 1340/16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2016, č. j. 5 A 88/2016 - 28,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost proti výroku I. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2016, č. j. 5 A 88/2016 - 28 **se odmítá.**
- II. Kasační stížnost proti výrokům II. a III. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2016, č. j. 5 A 88/2016 - 28 **se zamítá.**
- III. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalovaná rozhodnutím ze dne 13. 5. 2016, č. j. 1340/16 zamítla žádost žalobce o určení advokáta ve věci ústavní stížnosti proti usnesení Nejvyššího soudu ČR č. j. 7 Tdo 682/2015-29 a rozhodnutí předcházejících. Žalovaná zjistila, že žalobci byl k téže právní službě určen JUDr. Petr Kučera, Ph. D, advokát, a to rozhodnutím žalované ze dne 7. 9. 2015, č. j. 2357/15. Následné řízení o ústavní stížnosti vedl Ústavní soud pod sp. zn. I. ÚS 2956/15, ústavní stížnost byla jako zjevně neopodstatněná odmítnuta. Dospěla tedy k závěru, že pro určení dalšího advokáta k téže právní službě nejsou splněny podmínky § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb, o advokacii. Podle žalované zde navíc neexistuje ani

samotná právní služba, k níž by měl být advokát určen, neboť v téže pravomocně skončené věci nelze opakovaně podávat ústavní stížnost.

Žalobce (dále též „stěžovatel“) se žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) domáhal zrušení tohoto rozhodnutí. Městskému soudu navrhl, aby vydal předběžné opatření, kterým mu ustanoví advokáta pro zastupování v řízení u Ústavního soudu pod sp. zn. III. ÚS 1380/16, požádal též o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro toto řízení.

Městský soud usnesením ze dne 30. 5. 2016, č. j. 5 A 88/2016-28 všechny návrhy zamítl. Stěžovatel dne 6. 6. 2016 uvedené usnesení napadl kasační stížností, v níž uplatnil důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) – d) s. ř. s.

Uvedl, že požádal žalovanou o určení advokáta v probíhajícím řízení o ústavní stížnosti, které Ústavní soud vede pod sp. zn. III. ÚS 1380/16. S ohledem na stav věci a hrozbě marného uplynutí lhůty k podání ústavní stížnosti učinil seps v rovině kvalifikovaného podání a požádal žalovaného o ustanovení advokáta se zkušenostmi se zastupováním u Ústavního soudu. Má za to, že řízení před Ústavním soudem je specifickým prostředkem k ochraně základních práv a svobod, tudíž jde o řízení jiného charakteru než běžná podání k soudu. Je názoru, že již před podáním ústavní stížnosti prokázal její společenskou významnost. Žalovaná zamítla jeho žádost svévolně a mylně, neboť je jí známo, že se žalobce domáhá nejen svých práv, ale i odstranění nepřipustných změn podstatných náležitostí demokratického státu, na kterých má žalovaná významný podíl.

Stěžovatel má za to, že splnil základní podmínku pro osvobození od soudních poplatků. Podle něj však městský soud k návrhům zaujal zmatečné stanovisko. Na straně jedné nepochybuje o jeho způsobilosti hájit zájmy v dané věci před soudem samostatně, na straně druhé však pominul povinné zastoupení osobou s vysokoškolským právnickým vzděláním, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Městskému soudu doložil znění všech ústavních stížností, ten měl proto více dbát na přezkum svých závěrů, neboť je zřejmé, že stěžovatel nevede spory podle své libosti, nýbrž hájí svá práva přirozenými procesními postupy. Má za to, že nevyvolal ani jeden ze sporů, které jsou předmětem ústavní stížnosti, ale pouze brání svá práva v souladu s Ústavou, Listinou základních práv a svobod a Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv. Soud by pouhým dotazem zjistil, že advokáti přidělení stěžovateli službu neodmítli a že v některých řízeních u Ústavního soudu je advokátem z rozhodnutí žalovaného řádně zastoupen. Odůvodnění soudu lze podle něj oprávněně chápat jako diskriminaci pro jiný názor a sociální původ, když je zřejmé, že z nedostatku financí si nemůže dovolit advokáta zaplatit. Tomu všemu šlo zabránit, kdyby Ústavní soud řádně projednal stížnosti sp. zn. Pl. ÚS 54/13 a sp. zn. I. ÚS 2956/15, kterými se zabývá Evropský soud pro lidská práva pod č. 18611/16. V rozhodování soudů nemůže být omluvou lenost a neochota Ústavního soudu vytvořit judikaturu na článek 23 Listiny základních práv a svobod, když taková situace vznikla.

Stěžovatel pro úplnost ke kasační stížnosti předložil kompletní znění ústavní stížnosti namítající porušení práva na spravedlivý proces, nepřipustné zbavení majetku,

označení za vinného a diskriminaci za jiný právní názor spolu s návrhem na zrušení zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád podaným podle § 75 odst. 2, § 39 a § 74 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu zrušil a současně rozhodl o zastupování advokátem v řízení u Ústavního soudu ve věci sp. zn. III. ÚS 1380/16, eventuálně, aby rozhodl, že stěžovatel natolik osvědčil své právní znalosti, že u něj není nutné, aby musel být u Ústavního soudu advokátem zastupován.

Vyjádření žalované nebylo vyžadováno s ohledem na skutečnost, že se jedná o kasační stížnost směřující proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků a proti neustanovení advokáta, tudíž se z povahy věci týká výlučně právní sféry stěžovatele - srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 72/2009 - 144.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval kasační stížností proti výroku I. napadeného usnesení, jímž městský soud zamítl návrh na vydání předběžného opatření - ustanovení advokáta stěžovateli pro řízení u Ústavního soudu pod sp. zn. 1380/16.

Podle § 38 odst. 1 s. ř. s. platí, že byl-li podán návrh na zahájení řízení a je potřeba zatímne upravit poměry účastníků pro hrozící vážnou újmu, může usnesením soud na návrh předběžným opatřením účastníkům uložit něco vykonat, něčeho se zdržet nebo něco snášet. Ze stejných důvodů může soud uložit takovou povinnost i třetí osobě, lze-li to po ní spravedlivě žádat. Podle odstavce 4 téhož ustanovení platí, že předběžné opatření zaniká nejpozději dnem, kdy se rozhodnutí soudu, jímž se řízení končí, stalo vykonatelným. Z uvedeného vyplývá, že rozhodnutí městského soudu o předběžném opatření je svou povahou pouze dočasné a to do doby rozhodnutí o věci samotné. Kasační stížnost proti takovému rozhodnutí je tedy nepřipustná podle § 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost směřující proti výroku I. napadeného usnesení odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.

O kasační stížnosti proti výrokům II (zamítnutí návrhu na osvobození od soudního poplatku) a III (zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě) uvážil Nejvyšší správní soud následovně.

Městský soud své úvahy opřel o závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu z 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66. V něm Nejvyšší správní soud na základě usnesení rozšířeného senátu 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74 vyložil, že ustanovení § 36 odst. 3 věta první s. ř. s. dává soudu určitý, byť ve světle judikatury Ústavního soudu poměrně nevelký prostor pro uvážení, zda, i když jsou podmínky pro osvobození splněny, tj. účastník nemá dostatek prostředků a není naplněna ani negativní podmínka osvobození od soudních poplatků zakotvená ve větě druhé zmíněného ustanovení, není výjimečně namíste mu dobrodiní osvobození od soudních poplatků odepřít. Shrnul, že osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž má zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně. Nejvyšší správní soud taktéž konstantně zastává názor, že mají-li soudní poplatky zajistit regulační funkci, musí soudy kromě majetkové situace účastníka řízení zohlednit i další okolnosti

případu, např. v podobě procesního postupu daného účastníka v předmětném řízení, případně v dalších jím vedených řízeních před příslušným soudem. Součástí posouzení specifických okolností žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuálních poměrů žadatele je také úvaha, zda tento neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91, ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 As 14/2012 – 14).

Nejvyšší správní soud z kasační stížnosti, ze spisu městského soudu, ze žalovaného rozhodnutí i z tvrzení stěžovatele zjistil, že stěžovatel se v projednávané věci domáhá po žalovaném určení advokáta, který by jej zastupoval v řízení o ústavní stížnosti proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2015, č. j. 7 Tdo 682/2015-29, které vede Ústavní soud pod sp. zn. III. ÚS 1380/16.

Nesporné je, že Ústavní soud v řízení vedeném pod sp. zn. I. ÚS 2956/15 již ústavní stížnost proti totožnému usnesení Nejvyššího soudu odmítl jako zjevně neopodstatněnou. Jedná se tedy o věc pravomocně rozhodnutou, kterou nelze znovu projednat a rozhodnout. Na základě rozhodnutí žalované ze dne 7. 9. 2015, č. j. 2357/15 zastupoval stěžovatele v tomto řízení JUDr. Petr Kučera, Ph.D, advokát, který tuto službu neodmítl a stěžovatel tak nedostatkem adekvátního zastoupení netrpěl. Vzhledem k tomu, že podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii platí, že v téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou, má Nejvyšší správní soud taktéž za to, že fakticky bylo určení advokáta v této věci již konzumováno. Podle názoru Nejvyššího správního soudu zde proto nebyly splněny podmínky pro určení jiného advokáta. V projednávané věci tak ochrana stěžovatelových práv postrádá dostatečnou míru naléhavosti. Městský soud mu proto správně dobrodiní osvobození od soudního poplatku nepřiznal.

Stěžovatel v soudním řízení doposud uplatnil formálně bezvadná podání, z nichž srozumitelně a určitě vyplývá, co jimi sleduje a co navrhuje. Nejvyšší správní soud se proto s městským soudem ztotožnil taktéž v závěru, že nedostatek zastoupení v řízení před tímto soudem nebrání tomu, aby stěžovatel řízení o žalobě dál vedl sám. Kasační stížnost proti výrokům II. a III. napadeného usnesení proto podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. V části, jíž rozhodl o kasační stížnosti proti výroku I. napadeného usnesení nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť kasační stížnost byla odmítnuta (srov. § 60 odst. 3 s. ř. s.). V části, ve které Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti proti výrokům II. a III. napadeného usnesení stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že kasační stížnost v této části směřovala proti usnesení, které upravovalo jen práva a povinnosti stěžovatele v žalobním řízení, nebyla s ohledem na ustanovení § 105 odst. 1 s. ř. s. žalovaná účastníkem řízení o této části kasační stížnosti, soud proto o jejích nákladech nerozhodoval.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **není** opravný prostředek přípustný (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 20. července 2016

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu